

ÎSÂR AHLÂKÎ: KARDEŞİNİ KENDİNE TERCİH EDEBİLMEK!

YAZAR: ALİ AYKAÇ

أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ جُهْدُ الْمُقِلِّ

Sadakanın en faziletlisi,
az mala sahip olanın yaptığı fedakârlıktır.” [1]

[1] Ebû Dâvûd, Zekât, 41.

İletişim: **0541 934 3778** Daha fazlası için: **www.aliaykac.com**

Bu içerik, yazarının izni olmadan kısmen veya tamamen kopyalanamaz ve dağıtılamaz. İlgili yasağa aykırı hareket eden kişiler hakkında, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre telif hakları kapsamında yasal işlem başlatılacaktır.

بِسْمِ اللّٰهِ، الْحَمْدُ لِلّٰهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُوْلِ اللّٰهِ

Hamd; kuluna paylaşmayı öğreten, infak ile kalpleri arındıran, kardeşlik hukukunu fedakârlık üzerine bina eden **Allah'a** ﷺ mahsustur. **Salât ve selâm**; ümmeti için açlığı göze alan, kendi ihtiyacı varken başkasını kendisine tercih eden, cömertliğiyle insanlığa örnek olan **Peygamber Efendimiz'e** ﷺ aline, ashabına ve kıyamete kadar onun izinden yürüyen müminlerin üzerine olsun!

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

İnsan, bu dünyaya sadece kendisi için yaşamaya gönderilmemiştir. Çünkü İslam; **bencilliği değil** paylaşmayı, **menfaati değil** fedakârlığı, **bencilliği değil** îsârı öğreten bir rahmet dinidir. Nefsin en büyük hastalıklarından biri; **insanın kendisini merkeze koyması, yalnızca kendi rahatını düşünmesi ve başkalarının ihtiyaçlarını görmezden gelmesidir**. Halbuki dinimiz bizden; “**ben**” demeyi değil, gerektiğinde “**kardeşim için ben fedakârlık edeyim**” diyebilmeyi bizden istemektedir. Çünkü Müslümanın kemâl olanı; **kendisini düşünen değil, kardeşinin derdiyle de dertlenendir**. Müslümanın gönlü, **sahip olduklarıyla değil; kardeşiyle paylaşabildikleriyle büyür**.

Dinimiz İslam, **Müslümanı sadece kendi dünyasını düşünen bir insan olarak değil; kardeşinin derdiyle dertlenen, elindekini paylaşabilen ve gerektiğinde kendi nefsinin geri plana koyabilen bir şahsiyet olarak yetiştirmek istemiştir**. Dinimizin bizden istediği kardeşlik; **sadece aynı**

inancı taşımakta değil, aynı zamanda aynı acıyı da hissedebilmektir. Bir Müslümanın kendisi rahat içerisindeyken kardeşinin sıkıntısını görmezden gelmesi, İslam'ın inşa etmek istediği merhamet toplumuyla alakası yoktur. Nitekim Peygamber Efendimiz ﷺ şöyle buyurmaktadır: ***“Sizden biriniz, kendisi için sevdiğini din kardeşi için de sevmedikçe gerçek manada iman etmiş olamaz.”***¹

Hadis-i şerif bizlere, imanın olgunluğunu yalnızca ibadetlerle değil; paylaşabilme ahlakıyla göstermektedir. Çünkü insanın kardeşi için fedakârlık yapabilmesi, nefsinin cimriliğini aşabilmesi ve başkasının ihtiyacını kendi ihtiyacının önüne koyabilmesi; kalpteki imanın kuvvetini gösterir. Cömertliğin en yüce makamı olan îsâr da burada başlamaktadır. Müslüman, sadece kendisine verileni tüketen değil; gerektiğinde elindekini kardeşiyle bölüşebilen insandır.

İşte bu yüzden cömertlik, İslam'da sadece mal vermekten ibaret görülmemiş; gönlün ve merhametin genişliği kardeşlik şuurunun bir göstergesi kabul edilmiştir. Çünkü gerçek cömertlik; insanın fazlasından vermesi değil, gerektiğinde kendi nefsinden fedakârlık yapabilmesidir. Nefsine ağır geleni Allah ﷻ rızası için paylaşabilmek,

¹ Buhârî, Îmân, 7; Müslim, Îmân, 71. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّىٰ يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

mümin ahlakının en güzel tezahürlerinden biridir. Nitekim Peygamber Efendimiz ﷺ şöyle buyurmaktadır: **“Sadakanın en faziletlisi, az mala sahip olanın yaptığı fedakârlıktır.”**²

Hadis-i şerif bizlere, Allah ﷻ katında kıymetli olanın verilen şeyin çokluğu değil; o fedakârlığın hangi samimiyet ve hangi teslimiyetle yapıldığı olduğunu öğretmektedir. Bazen zengin bir insanın verdiği çok mal, onun gönlünde bir anlam ifade etmezken; kimi zaman da ihtiyaç sahibi bir kimse olduğu halde Müslümanın paylaştığı küçücük bir lokma, Allah ﷻ katında büyük ecirlere vesile olabilmektedir. İşte bu sebeple İslam büyükleri, cömertliği farklı derecelerle açıklamışlardır.

Birincisi: İsteyen bir insanı geri çevirmemek, ihtiyaç sahibine el uzatabilmektir.

İkincisi: Mahrumu, istemeye hayâ edeni, muhtaç olduğu hâlde hâlini gizleyeni arayıp bulmaktır.

Üçüncüsü: Ensar'ın yaptığı gibi bölüşmektir. İhtiyaç sahibi kardeşine; Malımın yarısı senin olsun! diyebilmektir.

Dördüncüsü: Fedakârlığın en yüce makamı **îsârdır.** Yani insanın, kendisi de muhtaç olduğu hâlde kardeşini nefesine tercih edebilmesidir. İşte hakiki kardeşlik ve gerçek teslimiyet burada ortaya çıkar.

² Ebû Dâvûd, Zekât, 41. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفْضَلُ الصَّدَقَةِ جُحْدُ الْمُقِلِّ.

İşte bütün bu fedakârlık mertebeleri, **insanın nefisini terbiye etmesi ve kalbini olgunlaştırması içindir**. Çünkü nefis; daima kendisini öne çıkarmak, biriktirmek ve yalnızca kendi rahatını düşünmek ister. İnsanı paylaşmaktan alıkoyan şey çoğu zaman malının azlığı değil; kalbindeki kibir, enaniyet, cimrilik ve bencilliktir.

Kibir, enaniyet, cimrilik ve bencillik; insanın ruhunu karartan, kalbini katılaştıran **manevi afetlerdir**. Bu sebeple Yüce dinimiz, **nefsi terbiye etmenin yollarından biri** olarak kulun paylaşmayı öğrenmesini, başkasını da kendisi kadar düşünebilmesini emretmiştir. İşte bu yüce ahlakın adı Kur'an-ı Kerim'de “**îsâr**” olarak ifade edilmektedir. Yüce Rabbimiz ﷺ Ensar ile Muhacirler arasında yaşanan bu kardeşlik ve fedakârlık ahlakını Kur'an-ı Kerim'de şöyle haber vermektedir:

وَيُؤْتُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ

“Onlar, ihtiyaç içinde bulunsalar bile kardeşlerini kendi nefislerine tercih ederler.”³

Dikkat edilmesi gereken nokta ise şurası: ayet-i kerime, **îsâr ahlakının sadece varlıkta değil; yoklukta da fedakârlık gösterebilmek** olduğunu bizlere öğretmektedir. Çünkü kolay olan, fazlasını vermektir. Zor olan ise **insanın**

³ Haşr, 59/9.

kendi ihtiyacı varken paylaşabilmesidir. İşte Allah ﷻ katında daha kıymetli olan fedakârlık da budur.

Muhabbetin en büyük göstergesi **fedakârlıktır.** İnsan sevdiği uğruna emek verir, gerektiğinde rahatından vazgeçer. Bir anne evladı için uykusuz kalır; bir baba ailesi için yıllarca çalışır. Çünkü **sevgi, fedakârlık ister. Kulun Allah’a ﷻ olan sevgisi de böyledir.** Allah’ı ﷻ seven insan; malıyla, vaktiyle, emeğiyle ve gerektiğinde nefsinin arzularıyla mücadele ederek bu sevgisini ortaya koyar.

İşte kurban ibadeti de bizlere bu teslimiyeti ve fedakârlığı öğreten büyük bir kulluk dersidir. Kurban; sadece bir hayvan kesmek değildir. Kurban; **insanın nefsini, cimriliğini, bencilliğini ve dünyaya aşırı bağlılığını Allah ﷻ için kurban edebilmesidir.** Çünkü **kurbanın özünde teslimiyet vardır.** Hz. İbrahim (a.s)’ın sadakati, Hz. İsmail (a.s)’ın teslimiyeti ve bir müminin Rabbine bağlılığı vardır. Nitekim Yüce Rabbimiz ﷻ şöyle buyurmaktadır:

لَنْ يَبَالَ اللَّهُ لِحُومِهَا وَلَا دِمَائِهَا وَلَكِنْ يَبَالُهُ التَّقْوَى مِنْكُمْ

“Kurbanların ne etleri ne de kanları Allah’a ﷻ ulaşır. Allah’a ulaşacak olan yalnızca sizin takvanızdır.”⁴

Bu ayet-i kerimenin de açıkça haber verdiği üzere; kurbanlık hayvanın boğazlanması, kanının akıtılması ve

⁴ Haşr, 59/9.

ibadetin şeklen yerine getirilmesi için sadece görünen tarafıdır. Asıl olan ise, o kurbanın insanın kalbinde nasıl bir teslimiyet meydana getirdiğidir. Çünkü Allah'a ﷻ ulaşan ne kesilen kurbanın eti ne de akan kanıdır. Allah'a ﷻ ulaşan şey; kulun kalbindeki samimiyet, ihlas ve takvadır. İşte bu sebeple her bir kurban, Müslüman için ayrı bir imtihandır. Çünkü kişi kurbanını keserken; eğer kalbinde kibir, enaniyet, cimrilik ve bencillik taşıyorsa, ibadetin ruhundan mahrum kalır ve manevi kayba uğrar. Zira kurbanın hakikati; sadece elindekini değil, gönlündekini de Allah ﷻ için feda edebilmektir. Ayet-i kerimede de ifade edildiği üzere, kulun Allah ﷻ katındaki değeri; gösterişte, şekilde ve insanların takdirinde değil; kalbindeki takvada gizlidir. İşte bu yüzden Müslüman, kurban keserken sadece bir ibadeti yerine getirmeyi değil; aynı zamanda nefsindeki cimriliği boğazlamayı, dünyaya aşırı bağlılığını törpülemeyi ve kardeşiyle paylaşabilmeyi öğrenmelidir.

Kurban; insanın cimriliğini boğazlayabilmesidir...

Kurban; insanın “hep benim olsun” diyen kendine karşı koyabilmesidir...

Kurban; dünyanın geçici nimetlerini değil, Allah'ın ﷻ rızasını tercih edebilmektir...

İnsanlar büyüyen sofralara rağmen küçülen gönüllerle yaşamaktadır. Oysa Müslümanın bereketi, sadece sahip olduklarında değil; paylaşabildiği kadardır. Nice insanlar vardır ki az malıyla büyük hayırlar yapar; nice insanlar da çok şeye sahip olduğu hâlde gönül darlığı

içerisinde yaşar. Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri'nin ifade ettiği gibi: **“Cenâb-ı Hakk'ın rızası ihlâs ile kazanılır. Kesret-i etbâ ile ve fazla muvaffakiyet ile değildir.”**⁵

Yani Allah'ın ﷻ rızası; çok görünmekle, çok mala sahip olmakla yahut insanlar tarafından alkışlanmakla **değil**; samimiyetle, ihlasla ve gönülden yapılan fedakârlıklarla kazanılır. Çünkü Allah ﷻ kulun elindekine **değil**; kalbindekine nazar eder. Bu sebeple bazen küçük bir infak, samimiyet sebebiyle Allah ﷻ katında büyük ecirlere vesile olurken; gösteriş için yapılan büyük yardımlar manevi kıymetten mahrum kalabilmektedir. İşte Müslüman için asıl bereket de burada gizlidir: **Az da olsa ihlasla verebilmek, paylaşırken Allah'ın ﷻ rızasını her şeyin üzerinde tutabilmek.**

Allah'ım! Bizleri; nefsinin esiri olanlardan **değil**, kardeşini kendisine tercih edebilen îsâr ehli kullarından eyle! **Allah'ım!** Kalplerimizi kibirden, enâniyetten, cimrilikten ve bencillikten muhafaza eyle! **Allah'ım!** paylaşmanın huzurunu, fedâkârlığın bereketini ve kardeşlik ahlakının güzelliğini nasip eyle!

وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، الفاتحه

⁵ Lem'alar, Yirmi Birinci Lem'a, İkinci Düstur.